
1 / 4

đầ là chồ “Nhồ n” vồ i câu thồ nhồ sau:

“Nhồ n mồ t chút, sóng yên gió lồ ng
Lùi mồ t bồ c, biồ n rồ ng trồ i cao.”

Đồ i vồ i mồ t ngồ i đã bồ c vào cái tuồ i “thồ t thồ p cồ lai hi” nhồ tôi bây giồ , thì câu thồ này thồ t là tâm đồ c. Và tôi đã treo bồ c thồ hồ a này trên bồ c vách trong phòng làm viồ cồ nhà mình. Đồ n nay, thì các con cồ a tôi đã trồ ng thành vồ i tuồ i 30-40, đầ chín chồ n khôn ngoan cồ rồ i. Và nhiồ u ngồ i cháu là con cồ a mồ y anh chồ lồ n cồ a tôi, thì cũng đã vào tuồ i 50-60 nồ a. Và bài này, tôi có ý viồ t dành riêng cho lồ p con và cháu đó, cũng nhồ cho con cháu cồ a mồ t sồ bồ n thân thiồ t cồ a tôi nồ a. Vì thồ tôi rồ t thoồ i mái, chân tình bồ c lồ suy nghĩ và tình cồ m cồ a bồ n thân mình, trong bầu không khí thân mồ tồ m cúng cồ a nồ i bồ gia đình. Mà khồ i cồ n phồ i “rào trồ c đón sau” gồ cồ .

Kinh nghiồ m cho ta thồ y là ngay trong nồ i bồ cồ a mồ i gia đình, thì thồ ng các vồ sồ t mồ đầ vồ đầ u bồ t nguồ n tồ sồ “háo thồ ng, nóng nồ y” cồ a anh chồ em mà phát sinh ra cồ . Ngồ i này thì đầ kồ , tồ hiồ m hay mồ c cồ m trồ c sồ thành đầ t vồ vang cồ a ngồ i kia. Cồ thồ nhồ hai chồ em mà thồ y con cái cồ a ngồ i kia đầ u đầ t thành công, thì thay vì vui mồ ng cho đầ a cháu cồ a mình, thì lồ i đầ m ra ghen tồ c vô lồ i mà xa cách, lồ nh nhồ t vồ i chính ngồ i ruồ t thồ t cồ a mình. Xét cho kồ , thì đó cũng đầ u do cái tính vồ kồ , cái bồ nh kiêu căng hồ m hĩnh, quá coi trồ ng cái “bồ n ngầ” cồ a mình mà đầ m ra vồ a “tồ tôn”, vồ a tồ ti” ngay cồ đầ i vồ i anh chồ em trong gia đình mình. Cồ n phồ i ghi lồ i cái tình thồ n truyồ n thồ ng cồ hồ u mà vồ n là rồ ng cồ t đầ giồ vồ ng mồ t gia tồ c gồ n bó keo sồ n bồ n chồ t lâu đầ i vồ i nhau, đó chính là do niồ m tồ hào, mồ nh đầ t chung cồ a mồ i thành viên trong tồ p thồ dòng tồ c (pride and common ground of the collectivity). Nhồ lồ i phát biồ u cồ a văn hào Antoine de Saint-Exupery ngồ i nồ c Pháp: “Yêu nhau là cùng vồ i nhau nhìn chung vồ mồ t hồ ng”. Và trong nồ i bồ mồ t gia đình, thì cái hồ ng nhồ m đó chính là đầ xây đồ ng tồ ng lai tồ i sáng cho lồ p con, lồ p cháu. Và muồ n đầ c nhồ vồ y, thì mồ i thành viên trong gia đình phồ i biồ t nhồ ng nhồ n lồ n nhau, phồ i biồ t “chồ u thua ngồ i anh, ngồ i chồ em cồ a mình” đầ , cồ t yồ u đầ mà giồ đầ c cái sồ hòa khí thuồ n thồ o,ồ m cúng trong nhà vồ i nhau.

Đầ u này cha ông chúng ta đã đầ y bồ o rồ t kồ lồ ng, trong câu nói ngồ n gồ n mà rõ rồ t này: “Mồ t câu nhồ n, chín câu lành.” Hay trong khồ u hiồ u chồ vồ i bồ n chồ : “Dĩ hòa vi quý.” Trong kinh cồ u nguyồ n cồ a ngồ i công giáo, cũng có lồ i khuyên nhồ nhồ sau: “Nhồ n kồ mồ t lòng ta.”

Đó là chuyồ n trong nồ i bồ cồ a gia đình. Cònồ ngoài xã hồ i, vồ i tình trồ ng “bá nhân, bá tánh”, thì cái chuyồ n thuồ n hòa, thuồ n thồ o giồ a nhiồ u ngồ i vồ i nhau lồ i càng khó khăn, phồ c tồ p hồ n

Con phải ráng tập đức mà biết thua nhường thì ta

Tác Giả: Đoàn Thanh Liêm

Chúa Nhật, 01 Tháng 3 Năm 2009 00:47

gặp bất lợi. Thông thường thì người có tài ba, có quyên thọ, có tiền của hơn người khác, thì dễ đâm ra kiêu căng, tự mãn và tự thái độ coi rẻ, khinh thường đối với người khác. “Có tài, có đức” như dân gian thường nói là như vậy. Tuy thế mà nếu ta cứ chấp nết, bất lợi và lợi hại, thì ta sẽ luôn luôn gặp phải sự đối đầu căng thẳng, khiến cho tạo ra sự bất an, khó chịu cho chính bản thân mình trước đã. Gặp trở ngại gặp như thế, tốt nhất là ta nên tránh né đi là hơn, như đức ông võ nhữ c: “Tránh voi chẳng hại mặt nào!” Phật giáo cũng thường khuyên con người phải tập cho được cái tinh thần “vô chấp” trước mọi nghịch cảnh trên đời; thì đó mới chính là cái bí quyết để sống thanh thản hạnh phúc vậy.

Nhà hiền triết Trạng Trình Nguyễn Bỉnh Khiêm đã viết một câu thơ bất hủ như sau:

Ta đời, ta tìm nơi vắng vẻ
Người khôn, người kiêu mệnh lao xao.

Cái gặp gỡ của Trạng ng Lưỡng-Hàn Tín trong lịch sử Trung Quốc thật đáng cho ta suy ngẫm. Cả hai người đều có công trạng rất lớn lao để giúp Lưu Bang gây dựng được cơ đồ nhà Hán. Nhưng khi thành công rồi, thì Trạng ng lại bị đi biệt tăm, không hề màng gì đến danh lợi và bổng lộc phú quý. Trong khi đó thì Hàn Tín lại và được cử làm Thừa tướng với mọi quyền bính, danh vọng giàu sang phú quý. Nhưng rồi cuối cùng, Hàn Tín lại bị chết thảm, lúc triêu đình đời ngôi. Thành ra “cái đời” của Trạng ng lại chính là sự khôn ngoan, mà sau này được ghi thành câu hi hữu sau đây: “Công thành, thân thoái”, tức là lúc thành công rồi, thì người khôn ngoan phải tìm cách thoái vị đi, và như vậy mà thoát được họa hại như trạng ng gặp của Hàn Tín.

Tổ tiên cha ông ta vốn thường nhắc nhở là: “Phải thêm bớt, mà biết thù.” Như vậy mà ta mới có được cuộc sống an vui, hạnh phúc, không còn gặp phải những phiến phúc khó chịu do nhieu kẻ thù địch thường hay gây oán hận với mình. Nói thì dễ, nhưng mà đem áp dụng lại khuyên bảo này trong thực tế cuộc sống, thì phải rất là kiên nhẫn, chịu đựng lâu mới có thể thành công được. Kinh nghiệm của cha ông ta thu thập được đúc kết trong những câu phong dao, tục ngữ ngàn xưa, đó như câu: “Lời mềm mỏng chớ t”, “Nhu thắng cương”, “Nhân nghĩa thắng hung tàn”... Tức là các có ý nhắc con cháu như sau: Cứ từ từ, như như, khiêm tốn, mà nhẫn nại kiên nhẫn, thì rồi cuối cùng thì nào ta cũng sẽ vượt thắng được mọi thế thách, nghịch cảnh khó khăn đó thôi.

Cái bài học quý giá như thế mà tôi tiếp thu được của Đức Ông Nguyễn trên 40 năm nay, kể từ lúc anh giới thiệu với tôi ng thơ ký của Chế ng Trình Công Tác Hè năm 1965 tại Saigon, đó chính là

Con ph❐i ráng t❐p đ❐ mà bi❐t thua ng❐❐i ta

Tác Giả: Đoàn Thanh Liêm

Chúa Nhật, 01 Tháng 3 Năm 2009 00:47

cái thái đ❐ khiêm t❐n, nhã nh❐n và luôn luôn đ❐ cao, khích l❐ vai trò tích c❐c c❐a các b❐n đ❐ng s❐ v❐i mình. Rõ ràng là Y❐n có cái tâm trong sáng, cái đ❐c t❐n t❐y hy sinh, và nh❐t là s❐ ch❐u đ❐ng nh❐n nh❐c tr❐❐c nh❐ng khiêu khích ngang b❐❐ng c❐a nh❐ng ng❐❐i không ❐a thích, ho❐c hi❐u l❐m đ❐i v❐i mình. Và nh❐ cái đ❐c đ❐ l❐n lao nh❐ v❐y, mà Đ❐ Ng❐c Y❐n m❐i quy t❐ đ❐❐c bao nhiêu b❐n h❐u v❐i tài ba th❐t đ❐ đ❐ng, phong phú đ❐ cùng h❐p tác xây đ❐ng đ❐❐c nhi❐u công trình t❐t đ❐p, mà b❐n v❐ng nh❐ ta đã th❐y ❐ h❐i ngo❐i trong m❐y ch❐c năm nay. Đi❐u này, tôi v❐n th❐❐ng nh❐c nh❐ lữ con c❐a tôi là “Các con nên theo g❐❐ng c❐a chú Y❐n đó. Chú luôn luôn nh❐❐ng nh❐n, ch❐u thua ng❐❐i ta. Mà nh❐ v❐y, chú ❐y m❐i làm đ❐❐c nh❐ng vi❐c mà ít có ng❐❐i trong l❐a tu❐i c❐a chú l❐i có th❐ làm đ❐❐c...”

T❐m g❐❐ng trong sáng c❐a Đ❐ Ng❐c Y❐n là m❐t minh h❐a r❐t thích h❐p cho l❐i tôi khuyên nh❐ v❐i lữ con và cháu c❐a tôi nh❐ đã ghi t❐i nhan đ❐ c❐a bài này:

“Con ph❐i ráng t❐p đ❐ mà bi❐t thua ng❐❐i ta.”